

Galatia **Pauloŋe Galatia yeŋgât ekap** **kulemgum katyiŋgiop.**

O bukulpine,

¹⁻² Yen Galatia hânân kapi tipi tapi tatmâ arap ya ambolipne emelâk biwiyenye Yesuhâlen katmâ yâkât komolân torokatbi. Yeŋgât nâŋgâm nâŋe ekap yu kulemgum katyiŋgian. Otmu bukulpine nâ orowâk manmâ Yesu Kiristo hoŋ bawanŋim mansainŋe yawuâk nâŋgâyiŋgiai. Nâ Paulo, nâ Kiristo hoŋ bawanŋim mansan. Otmu âi mem mansan yu lokŋe ki sâŋ nihiwi. Me Yesu Kiristonŋe aposololipne âi sâŋ yiŋgiop yaŋe ki torokatmâ sâŋ nihiwi. Anitâŋe nanŋe Yesu Kiristo mumuŋambâ mem yahalop yâkât otmâ yetŋak nâŋgânihim âi yu sâŋ nihimutâ mem mansan.

Kiristo kawenennan kinmu kuŋetâ muop.

³⁻⁵ Nâ yeŋgât nâŋgâm Anitâ yuwu sâŋ ulitguman. “O Awoŋnennŋe, gike enŋatgeâk otmâ Kiristo hânŋangurâ giop. Giop yamâ nenŋe lok bâleŋahât orotmeme kiŋgoŋ ya watmâ ari bâlemaingât lauhe lâum kawenennan kinmu kuŋetâ muop. Mum yahalop yapâ bâleŋahât paŋgoŋâmbâ holaŋnenehop. Yakât otmâmâ Anitâ heronŋe nâŋgâwanŋim mepaem yâhânom. Otmu Awoŋ, gâ otmu Kutdânenŋe Yesu Kiristo yetŋe Galatia ambolipne yeŋgât nâŋgâyiŋim tihityenŋe otmutâ yanâmâ biwi nâŋgân nâŋgânyenŋaŋe

konohâk otmâ sânduk sârn gaekgât ulitgohoan.”
Yawu sârn yenġât nânġâm Anitâ mepaem gaman.

Kiristohât den pat konok tap.

⁶ Otmu den umatne âlâ tap ya sâwومان. An-itâne ikne enġatneâk otmâ yen mem dâiyehop. Yawu ġârâmâ Kiristo hânġânġumu ġemu yâkâlen biwiyene katbi. Yakât ġirawu otmâmâ yâk yetġât hâkân otmâ in yawu pilâyelekmâ biwiyene âlâhâlen katnomosai? Den pat âlepne tap yamâ Kiristohât den pat konohâk. Âlâ ki tap, bia kârikne.

⁷ Yakât otmâmâ lok ondowân ġâtne taka nânġân nânġânye mem ġulipġunehât Kiristohât den pat âlepne kelanġatmâ biwiyen kionšai.

⁸ Yakât yuwu sârnune nânġânet. Nâne emelâk den sârn ekyongowan ya lok âlâ me âlâne kelanġatnomai, me torokatmâ âlâ ekyongonomai, yamâ Anitâne yakât matne hilipyongoâkġât nanġan. Yakât otmâmâ lok wosapâ ġâtne âlâ me âlâne, me anelo âlâne taka den pat âine sârn ekyongonetâ nânġâm kâkâsuk otnomai.

⁹ Nâ den yu emelâk ekyongowan. ġirawu otmâ nelâm yongoap. Yakât yâhâpne sârnune nânġânet. Kândikum ninak Kiristohât den pat âlepne sârn ekyongowan. Ekyongomune nânġânetâ bulâne otmu mem biwiyen katbi. Yamâ benne lok ondowân ġâtne taka den yu kelanġatmâ biwiyen kionšai. Yakât otmâ Anitâne matne yinġimu hemġât kâlâwân seyhâkġât nanġan.

¹⁰ Den yan yu topne ġirawuhât yan? Lohim-bine herone nânġânihinetġât yan? Me neknetâ yahâlâkġât yan me? Yawu bia. Yawuhât nânġâm oan mâne Kiristohât ki tem lâum hoġ bawanġimbâm.

Yawu gârâmâ topne yuwuhât yan. Anitâne nekmu ârândân olâkgât yan.

Yesu Kiristone Paulo âi sâm waymu miop.

¹¹ Nine topne sâm ekyongomune nângânet. Emelâk den pat âlepne ya ekyongomune nângâwi. Den yamâ lok nombotne yengât lauyenjambâ ki mewan.

¹² Me lok âlâ me âlâne ki kâsikum nihiwi. Ya bia kârikne. Yesu Kiristone nâhât topnjambâek nângâek sâm biwi nângân nângânne mem pâron pilâmu nângâmune keterahop.

¹³⁻¹⁴ Yâhâ biwi nângân nângânne ki mem pâron pilâop sâp yan wuân me wuân otmune bâleminiop yakât emelâk ekyongonetâ nângâwi. Yuwu otminiwan. Lohimbi kerekne Anitâhât nângânetâ yahalâkgât Yura nenne tâmbâlipnenne yengât orotmeme ya watmâ manminiwan. Yawu otmâ bukulpne lok sihan orowâk manbinân nâne kârikne otmâ dondâ wangiyekeban. Yakât otmâmâ lohimbine neketâ yahalop. Yâhâ lohimbi nombotnane Yura nengât miti pilâm yapâ hionakmâ biwiyene Kiristohâlen katmâ yâkât komolân torokatbi. Yâkât komolân torokatnetâ ya yengât mâtâp manguyingawe sâm dondâ mem bâleyekmâ hilipyongominiwan.

¹⁵ Yawu gârâmâ angoân menahât tepnjambâ ki tetewan sâp yan nâne Kiristohâlen biwinane kepeim hon bawanjiwongât Anitâne sâm katnihiop.

¹⁶ Yâhâ yâkne nângâmu ârândân otmu nâne Kiristohât den pat pâku lohimbi yengâlen ari sâm tetem

ekyongowomgât ikꞓe nanꞓaꞓe mâtâwân tetenihiop. Mâtâwân tetenihiop yakât kakꞓan nep topꞓe katbe sâꞓ lok âlâhâlen ari ki âikum nâꞓgâwan.

17 Me Kiristohât aposololipꞓe Yerusalem kapiân manbi ya yeꞓgâlen gurâ ki ari âiyongom nâꞓgâwan. Kiristo ikꞓak aposolo nep sâꞓ nihiop yanâk pilâm yahatmâ Arawia hânân ari manban. Manmâ manmâ yapâ âwurem Damasiko kapiân ari manban.

18 Yan ari manmune yambu kalimbu pesuk sâop. Yakât kakꞓan Petoro in ekbe sâꞓ Yerusalem kapiân yâhâwan yaꝼak yâk orowâk manmutꝼe sande yâhâp olop.

19 Sâp yan yâk otmu Kutdânennahât imiꝼe Yakowo ya yetꝼiak yelekban. Yâhâ aposolo âlâlâ ya ki yekban.

20 Den yan yu Anitâhât senꝼan kinmâ yan. Yakât otmâmâ den mian otbuawâmâ matꝼe nihiwuap.

21 Nâꝼe nine kapi Kilikia hânân tap yan ari âi topꝼe katmâ Kiristohât den pat ekyongom manban. Otmu yapâ pilâyekmâ Siria hânân kapi tipi tapi tatmâ arap yan ari den kâsikum yingim manban. Yakât otmâmâ Yesuhât komot Yuraia hânân manbi yeꝼgâlen ki arimune eꝼakbin.

22 Yawu gârâmâ nine topꝼe nâꝼgâwi yaꝼe ari lohimbi yuwu sâꝼe ekyongowi.

23 Emelâk nâhâitꝼe “hilipnongominiop. Yâhâ sâp yiwerenêâmâ lohimbi kerekꝼe Kiristohât nâꝼgâꝼetâ bulâꝼe otmu biwiyenê yâkâlen katꝼetgât yâkât den pat ekyongom mansap.”

24 Nâhât topꝼe yawu ekyongonêtâ nâꝼgâm Anitâ mepaewi.

2

Pauloŋe Yesu Kiristohât aposololipŋe yengâlen torokalop.

¹⁻² Otmu yapâ nâŋe kapi âlâen âlâen ari den kâsikum yingim manmune yambu 14 pesuk sâop. Yakât kakŋan Anitâŋe biwi nâŋgân nâŋganne mem hewewen tuhumu Banawa yet Tito meyelekmune Yerusalem kapiân yâhâwin. Yan yâhâmunŋe Kiristohât komot ya yengât kunlipyene orop tihâk menduhuakbin. Menduhuakmâ nâŋe emelâk pâku lohimbi yengâlen ari Kiristohât den ekyongowan yakât topŋe nâŋgâne sâm âinohowi. Otmu mâtâp maŋgunihimai sâm den ya topŋambâek sâm tetem ekyongomune nâŋgâŋetâ keterahop.

³ Topŋe yuwuhât yan. Nenne Kiristohâlen torokatmâ yan Mosehât girem den nâŋgâmunŋe porap otmu ki lâum manbin. Yawu manbin yan bukunenŋe Tito, Girik gâtŋe, yâhâmâ emelâk nengâlen torokalop yamâ hâkŋe torehenŋan undip ki tuhuwin yakât den pat ekyongomune nâŋgâwi.

⁴ Yawu gârâmâ lok perâkŋaŋe topnenŋe mem tetene sâm nengât osetnenŋan taka manbi. Taka Mosehât girem den ya yâhâpŋe mem miwirikum hâkŋe torehenŋan undip tuhuwaŋgine sâm kendâningiwi.

⁵ Kendâningim Kiristohât den pat âlepŋe ya ke-
lanŋatne sâm otŋetâ denyene ki nâŋgâwin. Denyene ki nâŋgâwin yakât otmâ hâkŋe torehenŋan undip ki tuhuwi. Yakât otmâmâ yengu yawuâk Mosehât girem den ki watmâ mannomai.

⁶ Otmu Yesuhât komotŋe papatolipyene yengât nâŋgâŋetâ yahatsap. Yamâ Anitâ lok biwinenŋe

ekmapņe nâņgâningimu ki gewe yâhâwe otmap. Otmu nâņe gurâ yawuâk lok âlâ me âlâhât ki nâņgâmune yahatmap, me ki nâņgâmune gemap. Otbi yamâ yâk yeņgât wahap. Anitâņe konok biwinenņe ekmap. Yawu gârâmâ papatolipyeņeņe nâhât den yu ki kum meme sâsâ tuhunekbi.

⁷⁻⁸ Otmu nine topne yuwu sâm ekyongomune ekbi. Emelâk Anitâņe Petoro mâmâņe otbaņgim âi sâm waņmu Yuraia hânânâk tatmâ Yesuhât den pat âlepņe ya kapi ambolipņe kâsikum yiņgiop. Yâhâ nâņeâmâ pâku lohimbi yeņgâlen ari den yu ekyongowehât mâmâņe otnihim âi sâm nihiop.

⁹ Otmu den ya sâm ekyongomune nâņgâņetâ keterahopgât Yakowo, Petoro, Yoane, yâk yeņgât lok kunyeņe manbiņe nâ otmu bukune Banawa buku otnitgim yuwu sâm hâņgânnotgowi. “Nenâmâ yuânâk tatmâ kapi tipi tapi tatmâ arap yu ambolipņe yeņgâlen âi mem mannom. Yâhâ yerâmâ pâku lohimbi yeņgâlen ari âiyetņe tuhuromawot.

¹⁰ Otmu konohâk tap yamâ yuwu nâņgâyet. Bukulipnenņe nombotņe umburuk mansai ya yeņgât nelâm yotgomap.” Sâņetâ sâwan. “Yâk tânyongoromgât naņgait.” Yawu sâm den hikum karakbin.

Pauloņe Petoro hâme hârewaņgiop.

¹¹⁻¹³ Otmu ya pesuk sâmu nâņe Banawa mem Yerusalem kapi pilâm orowâk Antiok kapiân ariwit. Yan ari manmâ manmâ âlâengen ari den ekyongowe sâm pilâyekmâ ariwan. Otmu hilâm âlâen Petoroņe Antiok kapi ari pâku lohimbi nombotņe biwiyenņe Kiristohâlen katbi yâk yeņgâlen torokatmu orowâk manbi. Yawu

manñetâ Yakowohât bukulipñe Yerusalem kapiângembâ gem Antiok kapiân ari Petoro yuwu sâmbâm hâme hârewañgiwi. “Bâe, otdâ bâleap yakâ. Girawu otmâ pâku lohimbi orowâk sot nem mansai. Ya ki orotñe.” Yawu sâmbâm hâme hârewaññetâ bukulipñe nombotñane pâku lok yengât hâkyeñe torehenñan undip tuhuyekbine nângâm bâlewanñimaihât pâku lohimbi ya pilâyekmâ Yakowohât bukulipñe yengâlen torokalop. Petoroñe yawu olop yakât Yura lohimbi nombotñane ya ekmâ pilâyekbi. Pilâyekñetâ Banawanñe yekmâ pâràk pilâm yawuâk otmâ yâk yengâlen torokalop.

¹⁴ Yawu otñetâ nâmbâm âwurem ari topyene mem tetem nângâmune dondâ bâleop. Yâkñe Kiris-tohât denñe tãñ tãñâk ki watmâ manbi. Petoroñe otmu bâleop yakât topñe teteâkgât Yesuhât komot ya yengât senyenñan kinmâ yuwu sâmbâm ekuwan. “Petoro, gâ wuân mendâ bâleap? Gâ Yura lok. Yawu gârâmâ Yura nengât orotmeme hânñiñe ya pilâm, pâku lohimbi yengâlen torokatmâ mansat. Yawu gârâmâ wongât pâku lohimbine Yura nengât orotmeme hânñiñe otñetgât meme sâmbâm tuhuyek-sat? Ekmune dondâ bâleap.

Himbim yâhânongât mâtâp konohâk tap.

¹⁵ Nenâmbâm Yura lohimbi. Anitãñe girem den âlâlâ Mose ekumu kulemgwop ya biwinenñan katmâ nângâmmain. Yawu otmâ pâku lohimbine Anitãhât den ki lâum mansai yawu ki otmain.

¹⁶ Yawu gârâmâ Anitãhât girem den yan papatolipnenñane yeñe enñatyeneâk watmâ den âlâlâ torokatmâ kulemguwi. Yamâ lok âlâ me âlãñe

papatolipnenne girem den âlâlâ kulemgui ya lâunetâ Anitâne yekmu ârândân otbuapgât dop âlâ ki tap. Yâkne Kiristohâlen biwiye katnomai yamâ Anitâne yekmu ârândân otbuap. Mâtâp âlâ ki tap, bia kârikne. Nenâmâ emelâk Kiristohâlen biwinenne katbin. Yâkât otmâ papatolipnenne yengât girem den yakât nângâmunne tângât otmap.

17 Kiristohâlen biwinenne katbin yapâek bukulpipnenne Yura lok pilâyekmâ pâku lohimbi, tosaye orop sâminiwin, yengâlen torokatbin. Ya yengâlen toroktmâ papatolipnenne yengât girem den ki lâuaingât Yura lok nombotnane nengât “tosa lok” sâmai. Tosa lok mâne âlâ girawu sâmbâin. Yuwu sâmbâin me? “Âo, Kiristone orotmeme bâlejan dâim ari katnenekmu otmunne bâleap. Yakât otmâ tosa ya Kiristohâlen tap.” Yawu sâm tosa ya Kiristohâlen kârâm pilâwin mâne ki ârândân otbâp. Yawu ki tap. Yawu gârâmâ Yura lok yengât orotmemeyene hângine ya watmâ ki otnomai.

18-19 Yakât nângânetâ keterahâkgât yuwu sâmune nângânet. Nâmâ papatolipnenne yengât girem den bet pilâwan ya âlâkuâk miwirikum lâuwom yanâmâ nâhât yuwu sânetâ bonne otbuap. “Angoân Paulone papatolipnenne yengât girem den bet pilâop yanâmâ tosa miop.” Nâhâitne yawu olop sânetâ yanâmâ bonne otbuap. Yawu gârâmâ topne yawu ki tap yakâ. Angoân girem den âlâlâ ya lâuwe sâm tâpik gupik otminiwan. Tâpik gupik otmâ manmâ gamune yane ki tânohop. Yakât otmâ pilâmune pesuk yap.

20 Pilâmune pesuk sâmu yanahâmâ Anitâne nanne hângângumu ge nâhât kawean kinmâ muop

yâkâlen biwine katban. Biwine katmune yâkņe tânnohom manman kârikņahât pat kunihioṑ.

²¹ Yakât otmâ yuwu naņgan. Kiristo muop yan manman hâņgiņe ya betbaņgim muop. Yâhâ Anitâņe mumuņambâ mem yahatmu manman âiņe miop. Yakât dopņeâk otmâ biwine yâkâlen katban yan papatolipnenņe yeņgât girem den hâņgiņe lâuminiwan ya bet pilâwan. Yakât otmâ Kiristoņe mâmâņe otnihimu yâk orop biwinetņe kepeiakmâ konohâk oap. Yakât otmâmâ yâkâlen biwinane kepeim hoņ bawaņgim mansan. Kiristoņe wawaenenekmâ ge kawenennan kinmâ muop yakât ki nâņgâmune tâņât otmap. Yamâ yuwu naņgan. Papatolipnenņe yeņgât girem den lâumunņe Anitâņe nenekmu ârândâņ otmap mâne Kiristoņe ge imbiâk muop sâmbâin. Yawu.

3

Yesu Kiristohât mâtâṑ me girem dengât mâtâṑ

¹ Bukulipne, Galatia ambolipņe yuwu sâmune nâņgâņet. Emelâk Anitâņe Yesu Kiristo hâņgâņgumu ge nengât otmâ howanân kuņetâ muop yâkât den pat âlepņe ekyongomune nâņgâm biwiyenān katbi. Yaņak benņe girawu otmâ sâṑ yiwerenē yuâmâ lohotņe otņetâ Yura kapi ambolipņane yeņgâlen taka biwiyenān kioņmâ nâņgân nâņgânyeņe mem gulip malap tuhuai? Bâe, topņe wongât Kiristohât mâtâṑ bulâņe ya pilâm Yura nengât orotmeme hâņgiņe ya watmâ mansai? Ya ki orotņe.

² Yakât yiwerenē âiyongomune sâņetâ nâņgâwe. Yeņe papatolipnenņe yeņgât girem den âlâlâ ya

lâuñetâ yanâmâ Anitâñe Wâtgât mâmâñahât Heak hângângumu ge mâmâñe otyiñgiop me bia? Bia yakâ. Yâhâ nâñeâmâ Kiristohât den pat âlepñe ekyongomune nâñgâñetâ bulâñe olop. Yawu nâñgâñetâ bulâñe otmu Yesuhâlen biwiyene katbi yanâk Anitâñe Wâtgât mâmâñahât Heak hângângumu yeñgâlen giop.

³ Yakât otmâ girawu otmâmâ kopa oai? Ya ekmâ pârâk pilan. Yakât torokatmâ yuwu sâwe. Kândikum emelâk Kiristohâlen biwiyene katmâ Anitâhât Wâtgât mâmâñahât Heak yâkât wâtñan kinñetâ nâñgân nâñgânyene mem pâron pilâyñgimu Kiristohât mâtâp yawuâk watmâ manbi. Yakât otmâ yeñe yiwerene wâtñenñanâk kinmunñe Anitâñe nenekmu ârândâñ olâk sâm oai ya ekmune ki dopñan oap.

⁴ Yâhâ angoân Wâtgât mâmâñahât Heakñe mâmâñe otyiñgimu biwiyenane herone otbi. Otmu Kiristohâlen biwiyene katbi ya imbiâk otmaihât Yura nengât orotmeme hângiñe ya pilâñet.

⁵ Yakât âlâku sâwe. Papatolipnenñe yeñgât girem den âlâlâ lâuai yakât otmâ Anitâñe ki mâmâñe otyiñgimu kulem topñe topñe miai. Yuâmâ Kiristohâlen biwiyene kepeiai yakât otmâ Anitâñe Wâtgât mâmâñahât Heak hângângumu ge mâmâñe otyiñgimu kulem topñe topñe miai.

Awarahamñe olop yakât topñe

⁶ Yakât topñe teteâkgât Awarahamñe olop ya sâlikum ekñet. Yakât Moseñe kulemguop ya yuwu tap. “Anitâñe Awarahamgât pat kuwañgiop ya nâñgâm yâkâlen biwiñe katmâ biwi yâhâp ki otmâ

manop. Yawu otmâ manop yakât Anitâñe ekmu ârândân olop.” Yawu kulemguop.

⁷ Yakât otmâ Yura nengâlen gâtñe me pâku lohimbi yengâlen gâtñe âlâ me âlâñe biwiyene yawu katmai yamâ Awarahamgât sen bulâñe mansai sâm Anitâñe nângâyinjimap. Yakât otmâmâ Anitâñe Awarahamgât pat kuwañgiop yakât bulâñe yen orowâk menomai.

⁸ Yawu gârâmâ yakât torokatmâ sâwe. Anitâñe pâku lohimbi nombotñe biwiyene yâkâlen katmâ tem lâuwañginetâ tosayene pilâyinjiwuap yakât emelâk inânñan nângâop. Ya nângâm Kiristo ki hângângumu giop yan ya nângâm Awaraham yuwu sâm ekuop. “Hâmbâi gâhât tepgan gâtñe âlâñe tetem lohimbi hânñan kulemñan mansai ya menduhyekmu manman âilongoân manmâ herone nângânomai.”

⁹ Moseñe yawu kulemguop yakât topñeâmâ yuwu. Awarahamñe Anitâhâlen biwiñe katmâ biwi yâhâp ki olopgât Anitâñe nângâwañgiop. Yakât dopñeâk otnom yamâ Anitâñe Awarahamgât pat kuwañgiop ya ambokunom.

Girem dengât topñe

¹⁰⁻¹² Otmu yakât torokatmâ sâwe. Moseñe yuwu kulemguop. “Lohimbi âlâ me âlâñe girem den yu tâñ tâñâk ki watnomai yamâ Anitâñe matñe umatñe yinjimemu mem hiliwahonomai.” Yawu tap. Yâhâ sâp âlâen Anitâñe sâmu Moseñe den yuwu kulemguop. “Lohimbi âlâ me âlâñe biwiyene Anitâhâlen katmâ denñe lâuwañginomai yamâ manman kârikñan katyekmu mannomai.” Yawu kulemguop. Girem den tap ya âlâku sâmune

nângâjet. Ya yuwu tap. “Lohimbi âlâ me âlâje girem den ya tâŋ tâŋâk watmâ mannomainjeâmâ manman kârikŋan mannomai.” Yawu tap.

¹³ Yawu gârâmâ âlâje girem den ya tâŋ tâŋâk watmu ârândâŋ otbuap? Lok yawuya âlâ ki tap, bia kârikŋe. Yakât nen kerekŋe girem den ya lâumain yamâ târârâhâk ki watmain. Yakât nâŋgâm Anitâje Kiristo hâŋgângumu ge sârerenenekmu howanân kuŋetâ muop. Yakât Moseŋe den âlâ yuwu kulemuop. “Lok âlâ me âlâ nahân yongonjetâ kinnomai ya yeŋgât yuwu sânomai. “Lok yuâmâ Anitâje matŋe waŋmu miap,” yawu sânomai.” Yawu sâm kulemuop.

¹⁴ Yakât otmâmâ Yesu Kiristonje nengât toсахât otmâ kawenenŋan kinmu howanân kuŋetâ muop. Yakât otmâmâ Anitâje Awaraham pat kuwaŋgiop yakât bulâjeâmâ ikŋe Wâtgât mâmâŋahât Heak ya hâŋgângumu ge mâmâŋe otningimu manman kârikŋan manmâ yâhânôm.

Anitâje sâmu kârikŋe olop.

¹⁵ Nenŋe orotmeme âlâ otmain yan hâum sâmune nâŋgâjet. Lok yâhâp den hikumutâ kârikŋe otbuap. Ya bukuŋe âlâje kelanŋatbuap, me den âlâ torokatmâ sâwuap, me nombotŋe hârewuapgât dop âlâ ki tap. Yakât otmâ yuwu ekne. Anitâje den hikuop ya ki hâukum âlâ sâwuap. Bia kârikŋe.

¹⁶ Anitâje Awaraham den ekuop ya yuwu tap. “Nâŋe gâ otmu gâhât tepgan gâtŋe âlâ tetewuap yet den yukât bulâje yitgiwom.” Yawu sâm ekuop. Yakât otmâmâ yuwu ki sâop. “Gâ otmu gâhât tepgan gâtŋe tetem mannomai yen kerek yinŋiwom.” Yawu ki sâop. Yawu gârâmâ

Awarahamgât tepñan gâtñe konok, Kiristo teteop yanâmâ Anitâñe Awaraham den ekuop yakât bulâñe yâkâlen teteop.

17 Yawu gârâmâ Anitâñe Awaraham den ekuop ya yambu 430 pesuk sâmu yanâmâ girem den Mose wañop. Otmu Awaraham den ekuop yakât kakñan Mose ki ekuop. Yawu gârâmâ Mose girem den wañop yañe mem ge katbuap, me Awaraham den ekuop ya hâukum âlâ sâwuapgât dop âlâ ki tap.

18 Yakât topñe nâñgâñetâ keterahâkgât yuwu sâmune nâñgâñet. Anitâñe Awarahamgât manman kârikñahât pat kuwañgim den ekuop ya girem denân torokatmâ ki sâop. Awarahamâk ekuop. Yawu gârâmâ manman kârikñe ya mene sâm Anitâñe Awaraham den ekuop ya otmu girem den yâhâp yâhâp ki menom.

19 Yawu tap. Yakât otmâmâ topñe girawuhât Anitâñe girem den Mose ekumu kulemguop? Topñe yuwuhât. Girem den yañe lok topnenñe mem teteningimap. Emelâk tâmbâlipnenñane manmâ otñetâ bâlem gaop. Otmu nen gurâ yawuâk otmunñe bâlem gamap. Yawu gârâmâ Awarahamgât tepñan gâtñe Yesu Kiristoñe teteop. Tetem yan Anitâñe Awarahamgât pat kuwañgiop yakât bulâñe mem teteningiop. Mem teteningiop yakât otmâ girem den kandi sâop ya pesuk sâop.

Otmu âlâ torokatmâ sâwe. Anitâñe añeloñe hâñgângumu ge girem den Mose ekumu kulemguop.

20 Yawu gârâmâ Anitâ ikñak ge Awaraham ekuop.

Lohimbi kerekñe Anitâhât girem den târârâhâk ki

watmain.

21 Yakât otmâmâ girem den otmu Anitâņe Awaraham den ekuop yaņe lâuahowot me bia? Lâuahowot yamâ benņe topyetņe ikņiâk ikņiâk. Yawu gârâmâ Anitâņe girem den sâm kalop yaņe manman kârikņahât mâtâp mem teteningiop mâne yaņak benņe girem den ya lâumunņe ârândâņ otbâp.

22 Yakât nâņgâņetâ keterahâkgât yuwu sâmune nâņgâņet. Miti den kândikum kulemguwi yan den âlâ tap yakât topņe yuwu. Yesu Kiristo ki giop yan nen kerekņe girem den lâuminiwin yamâ târârâhâk ki watbin. Yakât otmâ Anitâņe mumuhât pat kuningiop. Yakât kakņan Anitâņe manman kârikņahât pat sâm Awaraham kuwaņgiop yakât bulâņe mene sâm Kiristohâlen biwinenņe katnomgât mâtâp teteop.

23-24 Mâtâp teteop yamâ Yesu Kiristohâlen biwinenņe katnehât Anitâņe hâņgângumu giop. Yâhâ ki giop sâp yan girem den yaņe manmannenņe bâleņe ya mem tetekņan tuhumu mumuhât pat otbin. Mumuhât pat otmâ gamunņe Yesu Kiristone gem yapâ holaņnenekbe sâm nengât sâm muop.

25 Mumu yâkâlen biwinenņe katmunņe Anitâņe nenekmu ârândâņ otmu yakât otmâmâ girem den ya torokatmâ lâunomgât mâtâp bialop.

Kiristohât manman hanğalakmâ manmâ yâhânom.

26 Otmu yeņe yawu otmâ yâkâlen torokatņetâ yaņak Anitâņe nanne baratne sâm meyehop.

²⁷ Yawu otmâ toen mem katyekñetâ yanâmâ manmanyenê bâlenê ya kon sâh pilâm Kiristohât manman ya hangalakmâ yâkâlen torokatbi.

²⁸ Yâkâlen torokatmâ nen hârok Anitâhât komot otmâ mansain. Yawu mansain yakât ki mem kâsipnongomap. Nen Yura lohimbi, me yen pâku lohimbi, me lok kutyenê orop, me kutyenê bia, me âwâ nan me mâmâ barat, nen kerek komot konohâk oain. Yesu Kiristonê kunnênê oap yakât otmâ Anitânê nenekmu dop konohâk oain.

²⁹ Emelâk Anitânê Awarahamgât pat sâh kuwangiop ya yen gurâ yawuâk kuyingiop yakât bulânê menomai. Yawu gârâmâ yenâmâ topñe yawuhât otmâ Awarahamgât sen sâh katyehop.

4

¹ Emelâk den yan yakât âlâkuâk sâwe. Nenâmâ Anitâhât nanñe baratñe mansain. Yakât topñe nânğânjetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâhune nânğânjet. Nengât orotmeme yamâ yuwu tap. Nenñe munomân nan baralipnennñe nengât bêt tosa ya yâkñe galemgunomai.

² Gârâmâ nenñe ñañayenânâk mum pilâyeknomân mandu otnomai yan hep torehenlipnennñe wawaeyekmâ tihityenê otmai. Tihityenê otñetâ papato otmâ yanâmâ âwâ mâmâlipyenê yenğât bêt tosa ya yenahâk galemguaknomai. Orotmemenenñe yawu tap.

³ Otmu yakât dopñeâk nen Yura lohimbñe lepat nânğân nânğânân manmâ gawin yan Mosehât girem den otmu papaptolipnennñe yenğât girem den yakât amutgen manmâ gawin.

4-5 Otmu embânân Anitâne hân himbim ki kândikyotgowân ikne nanne hângângumu gewuap yakât sâpne kalop. Sâpne kalop ya ekmu ârândân otmu nanne hângângumu giop. Hângângumu gemu nen kerekne Anitâhâlen ari torokatmunne ikne nanne baratne sâm menenehâkgât Yura imbi âlâhât tepnan ge tetem girem den ya tânk lâum manop. Yawu manmâ nenne girem den târârâhâk ki watmâ gawin yakât otmâ sârerenenekmâ girem den yapâ holaņnenedhop.

⁶ Anitâ nanņane holaņnenedhop yakât otmâ nenne Anitâhât nanne baratne otmâ mansain. Yawu nâņgânehât Anitâne nanņahât Wâtgât mâmâņahât Heak hângângumu ge biwinenne mem hewewen tuhumu Anitâ herone nâņgawaņgim “Awoņnenne, kâwiâk nanne olon,” sâm mepaemain.

⁷ Bukulipne, yengu yawuâk Anitâ herone nâņgawaņgim mepaem mansai. Yawu gârâmâ yeņe emelâk Anitâhât topne ki nâņgâm orotmeme kiņon otmâ manminiwi ya pilâm Anitâhâlen biwiyeņe katmâ yâkât komolân torokatbi. Yakât otmâmâ nanne baratne sâm meyekmâ Awarahamgât pat kuwaņgiop ya yen gurâ yawuâk kuyiņgiop.”

Paulone Galatia ambolipne yenġât nâņgâm gorâwaņgiop.

⁸ Emelâk embânân Anitâhât topne ki nâņgâm manminiwi sâp yanâmâ Porom Lâpio me wahap tâņatne yawuya mepaem yakât amutgen manminiwi.

⁹ Yawu gârâmâ emelâk Anitâne tep âlep nâņgâyinġim meyekmu yâkât topne ekmâ

nângânetâ bulâne olop. Yakât otmâ yiwerenjeâmâ topne girawuhât otmâ Anitâ betgum Porom Lâpio ya hoŋ bawangine sâm oai? Yaje manman kârikŋan mem katyekbuapgât dop âlâ ki tap yakâ.

¹⁰ Otmu Anitâne yengât nângâyinŋimu ârândân olâkgât Yura nengât orotmeme hânŋiŋe yuwuya watne sâm oai? Yeŋe tatmâ nângâ nângâ sâp, me sotgât hâi sapa manmai yakât sâp, me hilâm kâmbukŋe topne topne ya watmâ mansai ya ek-mune dondâ bâleap.

¹¹ Nâŋe yengâlen puwâk taka Kiristohât den pat âlepŋe ekyongomune nângânetâ bulâne olop ya bet pilâm orotmemenenŋe hânŋiŋe ya miwirikum watmaihât nângâm gorânihiap.

¹² Nâŋe Yura nengât orotmeme hânŋiŋe ya pilâm yen pâku lohimbî mansai yengâlen torokatmâ manmâ gan. Yakât otmâ yeŋe topne girawuhât otmâ sâp yiwerenje pilânekmâ Yura nengât orot-meme hânŋiŋe miai. Yengâlen puwâk takawan yan yeŋe nâ buku otnihim laune lâuwi. Yakât otmâmâ yu oai yu pilânetgât nanŋan.

¹³ Otmu yengâlen tohowan yan kundat pato tetenihiop. Yawu tetenihiop yamâ nâŋe yen orop sâp kâlewâk manmâ Yesuhât den pat âlepŋe ekyon-gowan.

¹⁴ Otmu yeŋe tânnohom yan ki nângâm bâlenihim hâkân kakŋan otbi. Yâhâ anelo âlâne yengâlen takaop, me Yesu Kiristo ikŋak yengâlen takamu buku otbaŋgimbâi dop yawuâk buku otnihiwi.

¹⁵ Otmu wuân me wuângât ulityongowan mâne in yawu nihimbâi. Yahâ sâp yiwerenjeâmâ gi-rawuhât otmâ nâ pilâneksai?

16 Nâñe yengât tepne nâñgâm den bulâñe ekyongowan. Yamâ yeñe yiwereñe nâhâitñe “nâñgâm bâleningim mem ge katnenekbe sâñ oap” nanñgai? Yakât nâñgâmune tepne bâleap.

17 Otmu nen Kiristohâlen biwi konohâk hikum mansainñe hionaknehât lok ondowân gâtñeñe taka biwiyeñan kionñbi. Yâhâ yeñe pilânenekmâ yâk yengâlen torokatñetâ yâk orop mepaenenekñetgât yengâlen takawi.

18 Nâñe tânyongowomgât dop âlâ ki talop. Yâhâ lok yañe biwi konohâk otmâ tânahone sâñ yengâlen takawi mâne heronñe nâñgâyinñimbâm. Yawu gârâmâ emelâk nâñe yen orop manmâ biwinenñe kepeim manbin ya girawuhât otmâ biwinenñe holañakmu mansain?

19-20 Yengât den pat ya nâñgâmune umatñe olop. Gârâmâ den umatñe yu ekyongowe sâñ otmune umatñe oap. Yen orop hâme konok mansain mâne umatñe ya kuwikbâin. Yakât yiwereñe mâtâp tetenihipu yengâlen takawomgât nanñan. Yakât nâñgâm den âlâen hâum sâwe. Imbilipnenñeñe naom mene sâñ hâliliakmâ tatmâ naom memai, yakât dopñeâk yeñe Kiristohâlen biwiyeñeñe kepeim tem lâuwangñetgât emelâk yengâlen taka Kiristohât den pat âlepñe ekyongomune nâñgâñetâ bulâñe olop. Yawuâk torokatmâ manñetgât biwine yengâlâk nâñgâm tan. Yakât otmâ yiwereñeâmâ Yura nengât orotmeme hânñeñe ya lâune sâñ otñetâ yakât otmâ yâhâpñe witgum biwiyeñe Yesuhâlenâk kinâkgât den umatñe yu ekyongowe sâñ biwine umatñe oap. Yeñe Kiristo betgumaihât otmâ gorâ bâleñe nihimu mansan.

Sara yet Haha yâk yetgâlen hâum sâop.

²¹ Yengâlen gâtņe nombotņane Mosehât girem den ya lâune sâm otmaine yakât topņe nângâņetâ keterahâkgât yuwu sâmunne nângâņet. Moseņe den âlâ torokatmâ kulemguop yakât mâtâp yuwu tap.

²² Awarahamgât nanyâhâtņe yâhâp teteowot. Nanņe kunņe yâkât kutņeâmâ Ismae. Yakât topņe yuwu tap. Awarahamņe imbiņe Sara memu yâkâlen nanyetņe membuap yakât Anitâņe bunewâk pat kuyitgiop. Yawu yamâ inâk kâsi manowot. Yâhâ Anitâņe Awarahamgât den hikuop ya nelâmgumu ikņe hoņ bawa imbi, kutņe Haha sâm ya miop. Ya memu yâkâlen nanņe kunņe miop, yamâ kutņe Ismae.

Yâhâ nanņe âlâ, kutņe Isaka sâm, yâkât topņeâmâ yuwu. Anitâņe Awaraham imbiņait yetgât pat kuyitgiop yakât ki nelâmguop. Otmu Saraņe naom membuap sâop yakât otmâ manmâ gam gam nanņe miop.

²³ Yâhâ nanyâhâtņahât topyetņe yamâ ikņiâk ikņiâk oawot. Âlâmâ, Ismae sâm, yâhâmâ Awarahamgâlen Hahaņe imbiâk miop. Yâhâ âlâmâ, Isaka sâm, Anitâņe den hikuop yakât bulâņe Awarahamgâlen Saraņe miop.

²⁴ Otmu Anitâņe imbi yâhâp yu yetgât mâtâp ikņiâk ikņiâk sâm yitgiop. Yakât otmâ yâk yetgât sen ya gurâ yawuâk komot ikņiâk ikņiâk mansai. Yakât topņe yuwu naņgan. Imbi kutņe Haha yaņeâmâ hoņ bawaņgiminiop. Yakât otmâmâ yâkât sen tetem sambe sambe otmâ yawuâk hoņ bawa manmai.

25-26 Otmu Haha yâhâmâ Arawia hânân pumņe âlâ tap, kutņe Sinai, yan Anitâņe girem den Mose waņop yakât dop olop. Hahahât sen yaņe hoņ bawa otmai dop yawuâk Yura kapi ambolipņane Anitâņe girem den kalop ya lâum manmai. Hahahât dopņe yawu.

Otmu Sarahât dop yuwu. Yâhâmâ Awarahamgât imbiņe. Yakât otmâmâ yâkât sen tetem sambe sambe otmâ hoņ bawa ki mansai. Otmu Saraņeâmâ Yerusalem kapi âiņe himbimân tap yakât dop olop. Sarahât sen yamâ nen mansain yu. Gârâmâ kapinenņe himbimân tap yan yâhâ ambokunom. Yakât otmâ girem den hâņgiņe lâunomgât dop ki tap.

27 Yakât otmâ Anitâņe sâmu poropete âlâņe den kulemguop ya yuwu tap.

“Imbi kâsi, yuwu sâmune nâņgâ. Gâņeâmâ naom âlâ ki mion. Otmu naom membe sâm ki hâliiakmâ tatmâ hâhiwin nâņgâon. Yakât otmuâmâ gâhât lokņe imbi ondop memu nanņe miop. Yakât otmuâmâ nâņgârâ gorâhahimapgât yuwu sâmune nâņgâ. Hâmbâi mâne gâhât sen yaņe tetem sambe sambe otmâ potgahât sen ya wangiyeKnomai. Yakât nâņgâm biwihe gemu heroņe kakņan man. Yawu.”

28 Otmu yakât den âlâ torokatmâ sâmune nâņgâņet. Anitâņe Awarahamgât sen tetem sambe sambe otnomaihât pat kuwaņgiop ya yawuâk nanņe Isaka kuwaņgiop. Otmu pat kuwaņgiop yakât bulâņe tetemu nen Yura lohimbi otmu yen pâku lohimbi dop konohâk otmâ Awarahamgât sen mansain. Yakât otmâ imi ata me wârâ tou yawu mansain.

29 Haha yet Sara yetgât topyetjahât torokatmâ sâmunê nângâjet. Awarahamne Anitâhât den ya nelâmgumu imbi hoj bawanjiminiop ya memu naom âlâ miop. Naom yaņe pato olop. Otmu Anitâhât Wâtgât mâmâņahât Heakņe Sara mâmâņe otbanjimu nanņe miop. Saraņe naom memu Haha nanņane yâkât nângâm mem ge katbe sâm olop. Yakât dopņeâk yiwerene lohimbi girem den lâum mansaine nen ki lâum mansain yu nenekņetâ bâlemu mem ge katnenekne sâm otmai.

30 Otmu Saraņe Awaraham yuwu sâm ekumu laujan miop.

“Potne Hahahât nanņe Ismaene gâhât bât tosa ki galemguwuapgât nanġan. Nannetņe Isaka yâkņak gâhât bât tosa galemgum manbuapgât nanġan. Yakât otmâ watyelekdâ ariyet.”

Yawu sâm ekuop. Awarahamne Sara laujan miop yakât dopņeâk yeņe otņetgât nanġan.

31 Otmu yakât torokatmâ yuwu sâmunê nângâjet. Nenņe Kiristohâlen biwinenņane kepeim mansainņeâmâ Sarahât sen oain. Nângâmune yawu oap. Yakât girawuhât otmâ yeņġâlen gâtņe nombotņane girem den lâum yan Haha sen otne sâm oai? Kâmbukņe, yawu ki otņet.

5

Kiristone manman âlepņan katnenekmu mansain.

1 Otmu nenņe girem den lâum pâpgumunņe tosa teteningimapgât Kiristone nengât sâm gem yapâek holaņnenedop. Yapâ menenekmâ manman âlepņan katnenekmu mansain. Otmu yengu yawuâk holaņyekmâ nengâlen torokatyekmu

komot konohâk oain. Yakât otmâmâ yeŋe ki pilânenekmâ girem den hânŋiŋe ya mem miwirikum lâunomai.

² Bukulipne yakât âlâku ekyongomune nânŋâŋet. Yeŋe Anitâŋe yekmu ârândânŋ olâkgât hâkyeŋahât torehenŋan undip tuhuanginomai yamâ dop yuwu otbuap. Yawu otnomai yanâmâ Kiristoŋe manman kârikŋahât mâtâp âiŋe meyiŋgiop yamâ nânŋâŋetâ tâŋât oap yakât dop otbuap. Yakât otmâ Kiristoŋe mâmâŋe otyiŋgiuwapgât dop ya biatbuap.

³ Bukulipne, yawu otmaihât âlâku sâwe. Yeŋe girem den pâŋe konohâk lâum hâkyeŋahât torehenŋan undip tuhuanginomaihât dop bia. Yawu otnomai yan Anitâŋe girem den sâm kalop ya hârok lâunomai sâm kalop. Yakât otmâmâ yeŋgâlen umatŋe dondâ teteyiŋgiuwap.

⁴ Otmu yeŋgâlen gâtŋe âlâ me âlâŋe Anitâŋe yekmu ârândânŋ olâkgât girem den ya miwirikum lâunomai yanâmâ Kiristo pilânomai. Yawu otnomai yanâmâ Anitâŋe aŋgoân tepŋe nânŋâm manman kârikŋahât mâtâp meyiŋgiop ya maŋguyiŋgiuwap.

⁵⁻⁶ Yâhâ nenâmâ biwinenŋe Yesu Kiristohâlen katmâ mansainŋe komot konohâk otbin. Nen hâknennahât torehenŋan undip tuhuangiwin me yen ki tuhuangiwi nenâmâ komot konok otmâ biwinenŋe Yesuhâlenâk kinmu haonmâ ârândânŋ tep âlep nanŋangim hoŋ bawangimain. Yawu otmunŋe Kiristoŋe âwurem ge sârerenenekmu Anitâŋe umam sâningim mem manman kârikŋan torokatnenekbuap. Yakât otmâ Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe mem hewewenŋ tuhunenekmu Kiristohâlen biwinenŋaŋe kepeim

mansain. Kepeim manmâ Kiristone in yawu ge menenekmu yâhâne sâmbâ yakât mitiwahom mambot gumbot otmâ mansain.

7-8 Bukulipne, yen angoân den pat âlepne ya nângâm Kiristohât tem lâum honj bawangiñetâ yek-mune âlonjo nandorone olop. Otmuâmâ Kiristohât mâtâp watne sâmbâ otrjetâ yan Anitâne undip ki katyîngiop. Yakât otmâ sâmbâ yiwereñeâmâ âlâne undip manguyîngiñetâ âlâengen arine sâmbâ oai? Me âlâne biwiyenjan kionjetâ denyene in yawu nângâwi?

9 Bukulipne lok amonne yengâlen takawi? Yakât topne nângâñetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmbâ nângâñet. Bau ñasiñe yamâ tipine âlâ. Yawu gârâmâ yañe hâreakmâ sâmbâ ârândâñ otmâ bau mem bâlemapgât ya hârem pilâmain. Yakât dopneâk yene yâk yengât den ya pilâm kâkâsuk otmâ manñetgât nanjan.

10 Yâhâ yengât nângâm ki engat yâhâp oan. Yene ekap kulemgum katyîngian yu sâlikum nângâm denne tem lâunomai. Otmu Yura lok nombotñane biwiyenjan kionjetâ biwi nângân nângânyene iton galon oap yakât matne hâmbâi Anitâne Yura lok ya yîngiwuap.

11 Bukulipne, hâkyenahât torehennan undip tuhuanjînet sâmbâ Yura lok nombotñane yengâlen takawi ya yengât topyene âlâ sâmbâ nângâñet. Yañeâmâ imbiâk nâhâitne “Girem den lâunjet sâmbâ hâkyenahât torehennan undip tuhuyîngim mansap,” sâmbâ mai. Yamâ den memai. Yâkne sâmbâ mai yawu otyîngim mansan mâne, Kiristone nengât sâmbâ muop yakât Yura lokne den pat ya nângâm ki

mem ge katnekne sâ m otbâi.

¹² Bukulipne, Yura lok yaņe mem biwi hâlim tuhuyeksai yeņahât nâņgâm hâkyeņahât torehenņan undip tuhaņgiwi ya hârem pilakņetgât naņgan.

¹³⁻¹⁴ Bukulipne, yeņgât manmanyeņeâmâ âlâ. Yeņe girem den lâuņetgât Anitâņe ki meyehop. Yawu gârâmâ yeņahât ki nâņgâņetâ yahatmu eņgatyeņeâk otnomai. Girem den yakât topņe yuwu tap. “Nenņahât nâņgâmunņe yahatmap yawuâk buku nombotņe yeņgât nâņgâmunņe yahatbuap.” Yawu tap. Otmu den ya lâum kinmâ yeņe tep âlep naņganņim tânahonomai.

¹⁵ Yamâ yeņe ki hioņakmâ tep bâle naņganņim hiliwahonomai.

Wâtgât mâmâņahât Heakņe mâmâņe otningimu mannom.

¹⁶⁻¹⁷ Bukulipne, yuwu sâ mune nâņgâņet. Nenņe biwinenņane kâitnongomu orotmeme bâleņe ekmâ otneâk nâņgâmain. Yawu otmâ Anitâhât Wâtgât mâmâņahât Heak betbaņgimain. Yawu otmâin yanâmâ Heakņe biwinenņan kioņmap. Yawu gârâmâ orotmeme bâleņe otneâk nâņgâmain ya âlâku nâņgâmunņe biwinenņan hâumu pilâmain. Yakât otmâ Anitâhât Wâtgât mâmâņahât Heakņe biwinenņe mem hewewenņe tuhumu yâkât wâtņan kinmâ tem lâuwaņgim gain.

¹⁸ Yen yawu otnomai yanâmâ papatolipnenņe yeņgât girem den ya yâhâpņe ki lâunomai. Otmu Wâtgât mâmâņahât Heakņe mâmâņe otyiņgimu manmâ yâhânomai.

19 Emelâk enġatnenneâk watmâ otmunne bâlem gaop yakât ekyongowan ya âlâku ekyongomune nânġânet. Yeġe enġatyeneâk watmâ yuwu otġetâ manmanyene bâleminiop. Kâwâ konda, orotmeme kiġgoġ mem manminiwi.

20 Otmu emet huhuminiwi. Porom Lâpio hâwim kânânġânetâ kinmu ulitguminiwi. Otmu âli hawat bâleġe topġe topġe mem manminiwi, me sait bâleġe karaġgiminiwi, me karasuġa tuhuaġgiminiwi, me weke mem yan soġo bau kombo neaġgiminiwi, me bundâġe yerakminiwi. Ya otġetâ bâleyiġgiminiop. Nânġâm bâleaġgiminiwi, otmu tepyeġan tatmu tatmu kuk kânġuruk oraġgiminiwi. Otmu yeġahât nânġânetâ yahatmu hionġakmâ kasa oraġgiminiwi.

21 To kârikġe nem biwi hâlim otmâ wahap ki orotġe topġe topġe otminiwi. Orotmeme yawuya otmâ mansai yâhâmâ Anitâġe manman kârikġahât pat ki kuyiġgiop. Yakât otmâ Kiristoġe yâhâpġe âwurem gewuawân ikġe komolân ki torokatnomai.

22 Yawu ġârâmâ lohimbi nombotġe Anitâhât Wâtġât mâmânġahât Heakġe mâmânġe otyiġgimu yuwu otmâ manmai. Anitâġe buku otyiġgiop yakât nânġâm biwiyene sânduk sâmu heroġe nânġawaġgimai. Otmu biwi nânġân nânġânyeġaġe kepeiakmâ konohâk otmu kaok nanġaġgimai. Bukulipyenġe senġe âlâlâhât umburuk otmâ pân ġuin otmai ya yekmâ nembe kalem otyiġgimai. Yeġahât nânġânetâ ki yahatmap. Otmu buku nombotġaġe mem bâleyekġetâ yakât matġe ki kâpekyiġgimai. Me sâm bâleyiġġetâ yakât nânġânetâ ki sâtġe otmap.

²³ Lohimbi yawu otmaineâmâ girem den kerek lâunjetâ ârândân otmap yakât dop oap.

²⁴ Bukulipne, yakât torokatmâ yuwu sâmunenânġânet. Nenne Yesu Kiristohâlen biwinenġaġe tiġâk kepeimunġe Anitâhât Wâtġât mâmânġahât Heakġe mâmânġe otningiwuap. Yawu otningiwuap yanâmâ nenġe enġatnenġeâk ki watmâ ihilâk mahilâk otmunġe bâlewuap.

²⁵ Yâhâ yanġeâmâ biwinenġe mem hewewenġe tuhunenehopġât yâkât wâtġan kinmâ mâtâp sâm ningiop ya tâġ tâġâk watmâ manmâ yâhânôm.

²⁶ Otmu yenġahâlâk ki nânġânetâ yahatmu hâkyenġe mepaenomai. Otmu yenġahât ki nânġânetâ yahatmu hionġakmâ bukulipyenġe mem ġe katyeknomai.

6

Bukulipnenġe lohotġan otyiġginom.

¹⁻² Bukulipne, yuwu sâmunenânġânet. Yenġe otġetâ bâleâġġât Satanġe mem dâiyekmap. Yawu ġârâmâ yenġâlen ġâtġe âlâ me âlânġe otġetâ bâlewuap yanâmâ yen nombotġe Anitâhât Wâtġât mâmânġahât Heakġe mâmânġe otyiġgimu mansainġe yuwu otyiġginomai. Yesu Kiristonġe hânân ġem lohotġan manmâ kuwiknenekmâ mâtâp meningiop. Yakât nânġâm bukulipyenġe lohotġan otyiġginomai. Otmu yengu yawuâk otġetâ bâlemapġât biwiyenġe galem oranġinomai.

³ Nen lok bâleġeâk kerek mansain. Yawu ġârâmâ yenġâlen ġâtġe âlâ me âlânġe yenġe orotmemeyenġahât nânġânetâ yahatmap yamâ ombeyenġe kâityongomap.

⁴⁻⁵ Nanğai. Âlâku ambonjan ambonjan mannomai. Yakât otmâmâ yeŋe buku âlâhât topŋe ki ekmâ kiwilinomai. Yeŋe biwiyenahât topŋe âlâku ikŋiâk ikŋiâk ekmâ nânğâŋetâ ârândân otmu heronje otnomai.

⁶ Otmu papatolipyeŋe Anitâhât den kâsikum yinğim mansai ya in yawu tânyongonomai.

⁷ Bukulipne, ombeyeŋe kâityongomapgât yuwu sâmunenânğâŋet. Anitâŋe topnenne ekmâ nânğâmap. Yakât otmuâmâ kâitgunomgât dop âlâ ki tap. Yakât otmâ lohimbiŋe wahap âlâlâ otnomai yakât matŋe tâŋ tâŋâk kâpekyinğiwuap.

⁸ Yâhâ lohimbi âlâ me âlâŋe yeŋahâlâk nânğâm senŋe âlâlâ ekmâ biwiyenye yan arimu ihilâk otnomai yamâ sâp patoen Anitâŋe pilâyekmu hemân kionnomai. Yâhâ lohimbi âlâ me âlâŋe Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heak yâkât nânğâm tem lâuwawŋim mannomai yamâ mâmâŋe otyinğimu manman kârikŋan mannomai.

⁹ Bukulipne, lohimbi hewewenâk tânyongonom. Yawu otmâ mannom yamâ Anitâŋe nânğâmu ârândân otmu sâp patoen yakât matŋe ningiwuap.

¹⁰ Topŋe yakât nânğâm yuwu otnom. Bukulipnenneŋe Kiristohâlen biwiyenye kepeim mansai ya umatŋe topŋe topŋe teteyinğiwuap yanâmâ in yawu tânyongonom. Otmu nombotŋe belângen pâlâmŋe mansai ya yawuâk tânyongonom.

Den bâiŋe sâm hâreop.

¹¹ Bukulipne, yeŋgât pepa yu lok âlâ ekumune kulemgwap. Yu kulemgum yanak kiripi mem nihimu ninak pâŋe tâlâwâk kulemguan bâte

towatne yu ekmâ nâhâitne “Den yu kulempuop,” nângânimai.

¹² Otmu den âlâ emelâk yan yakâlâk torokatmâ sâwe. Yura lohimbi biwiyene Kiristohâlen katmâ girem den lâum mansaije bukulipyenane nângâyinjineta yahalâkgât yengât hâkyene torehennan undip tuhuyingine sâm yengâlen takawi. Otmu yawuâk bia. Kiristone nengât sâm gemu howanân kujetâ muop. Yakât buku nombotnane nângânetâ tânat otmu nângâm bâleningimai sâm Yura lok yâkne yene hâkyenahât torehennan undip tuhanjinjet sâm meme sâsâ tuhuyeksai.

¹³ Yawu gârâmâ lok yane Mosehât girem den lâum hâkyenahât torehennan undip tuhanjiwine den kerehâk ki lâum mansai. Yawu gârâmâ yene yawu tuhanjinjetâ bukulipyenane herone nângâyinjinjetgât meme sâsâ tuhuyeksai.

¹⁴ Nâmâ lok yawuya bia. Yawu gârâmâ nângânihinetâ yahalâkgât ki nanngan. Nâmâ yuwu nanngan. Kutdânenne Yesu Kiristo nengât sâm gemu howanân kuwi. Kujetâ muop yapâek yahatmâ mâtâp âne mem teteningiop. Nâne yakâlâk nângâm hângât wahap topne topne yakât nângâmune tânat otmap.

¹⁵ Yakât yâhâpne sâwe. Nen Yura lok hâknennahât torehennan undip tuhanjiwin me yen pâku lok ya ki otbi nen kerekne biwinenne Kiristohâlen katmâ komot konohâk otmâ mansain. Yawu katmâ manmunne manman âne mem teteningimu himbingât pat mansain yakât nângâmune bulâne oap.

¹⁶ Otmu lohimbi biwiyenane yawu nângâm

Yesuhât den lâum manmai yamâ Anitâñe we âlep nângâyîngim biwi sânduhân katyekmu manmâ yâhânomai. Yawu otmâmâ Anitâñe Isirae sen bulâñe nengât pat kuningiop ya menomai.

¹⁷ Nâñe Kiristo hoñ bawangim manmâ gan. Yakât otmâ mâtâp mañgunihine sâmem âlâlâ tuhunekñetâ hâhiwin kakñan mansan. Otmu hâknan gut emelâk ekbi. Yakât otmuâmâ lok âlâ me âlâñe hâhiwin ya witgum nihimaihât yeñe lok yañe yeñgâlen takam meme sâsâ tuhuyeksai ya yeñgât den nângâm kâkâsuk otnomai.

¹⁸ Kutdânenñe, Yesu Kiristo tihitnenñe otmapñe biwi nângân nângânnenñe mem konohân tuhumu kepeiakmâ manmâ yâhânom. Yawuâk.

Nâ bukuyenñe,
Paulo

Yesuât Den Pat Âlepŋe
The New Testament in the Selepet Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Selepet long Niugini

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Selepet

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

995083d2-705e-5a60-af47-1e36806ccbc